

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 26

Заснований в 1996 році

Рівне – 2003

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 26. — Рівне: РДГУ, 2003. — 170 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки, психології, дидактики, історії педагогіки, методики навчання, виховання, розвитку, трудової та графічної підготовки і профорієнтації дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Хом'як Іван Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

***Янциур Микола Сергійович** – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).*

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний університет „Рівненський економіко-гуманітарний інститут” ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Левківський Михайло Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Житомирський державний педагогічний університет ім. Івана Франка);

Лисенко Неля Василівна – доктор педагогічних наук, професор (Прикарпатський державний педагогічний університет ім. В. Стефаника);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мітюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – кандидат психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут удосконалення вчителів);

Пальчевський Степан Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №9 від 25.04.2003 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 07 — 7.
університет, 2003

© Рівненський державний гуманітарний

молодшого школяра.

Народжуючись, дитина застає у готовому вигляді і вбирає в себе відчуття своєї причетності до нації, які за певних обставин мають перерости в утвердження власної національної гідності, внутрішньої свободи, гордості за свою землю, Україну. Ось чому сьогодні Українській державі потрібна така школа і така виховна робота в ній, які б знищували у свідомості школярів і їхніх батьків почуття меншовартості, а натомість виховувала б гордість за дідів та прадідів, які зберегли мову, звичаї і традиції своїх пращурів і генетично заклали в нас ту внутрішню силу, яка здатна відродити славу української нації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна національна програма “Освіта”: ХХІ століття. – К.: Радуга, 1994 – 61с.
2. Рудницький С. Чому ми хочемо самостійної України. – Львів: Світ, 1994. – 413 с.
3. Сухомлинська О.В. Із записника В.О.Сухомлинського // Початкова школа. – 1993. – №10.
4. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям // Вибр. твори: у 5 т. – Т.3. – К., 1976. – С. 99-287.

Одержано редакцією 03.02.2003

УДК: 37.017.4 Л.Б.КОЧКАРЬОВА

ГРОМАДЯНСЬКЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У документах Верховної Ради України, Концепції національного виховання, Державній національній програмі “Освіта” (Україна ХХІ ст.) , Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті особливо підкреслюється необхідність удосконалення громадянського виховання учнівської молоді. Цілеспрямованої роботи з громадянського виховання дітей вимагає і Закон України “Про освіту”, де чітко сформульовані завдання виховання підрастаючого покоління [1;2;4;5].

Аналіз науково-педагогічної та методичної літератури показав, що процес громадянського виховання підстаючого покоління широко і різнобічно обгрунтований в теорії і практиці. Проблема формування громадянськості як провідної риси особистості приваблювала багатьох дослідників (Г.Вашенко, А. Макаренко, В.Сухомлинський, В. Янів, М. Костомаров, К. Ушинський, Б. Грінченко, М Драгоманов, С. Русова, О.Духнович, Г. Вашенко, М. Стельмахович, В. Шкіль, В.Процюк [8],та інш.). Вчені підкреслюють, що громадянське почуття живе у кожному повноцінному народіві, що воно властиве кожній нормально вихованій і розвиненій людині, визріває із самого буття української нації, її історії, гуртуючи українців розумінням єдності живих, мертвих і ненароджених поколінь, зв’язаних спільністю походження, мови, історії, культури, території, і, головне, вічним прагненням здобути справжню волю.

Проблема виховання громадянина постала ще тоді, коли виникла перша держава. І актуальність її триватиме доти, доки існуватиме держава як соціальний інститут. Бо між ними є прямий діалектичний зв’язок: з одного боку, – стабільність, могутність держави залежить від свідомості її громадян; з іншого, – добробут і щастя народу має гарантувати держава як захисник його соціальних інтересів.

У дійсності громадянське виховання – довгий, повільний, діалектично складний процес, де взаємодіє велика кількість факторів, впливів та опосередкувань. У ньому важливе все: моральна атмосфера в сім’ї, спрямованість уроків в школі; різноманітність духовних інтересів. Це лише окремі аспекти в формуванні громадянського світосприймання, громадянського самовизначення дитини.

Виховати громадянина – значить підготувати підстаюче покоління до участі у розв’язанні сьогоденних та перспективних завдань держави, до управління нею та виконання функцій трудівника і господаря, керівника і виконавця, громадського діяча та захисника Батьківщини.

Виконати це завдання – значить сформувати у дітей комплекс особистісних якостей і рис характеру. Найперше – це патріотична свідомість, громадянська відповідальність і мужність, готовність працювати на благо Батьківщини, захищати її; це знання і дотримання Законів Української держави, прийнятих у ній правових норм; досконале знання та вільне володіння державною мовою і т.д.

При цьому по-іншому визначається соціальне замовлення школі – сформувати у дітей нову систему цінностей, яка ґрунтується на національній гордості й гідності; виховати вільну й суверенну особистість, здатну захищати й відстоювати власні позиції та погляди, керуючись національними й загальнонародськими цінностями. Виховання юного громадянина – це соціальне замовлення, викликане об’єктивними потребами нашого суспільства, першочергове завдання, що стоїть перед сучасною школою [5,27].

У сучасній педагогічній науці немає поки що окремого дослідження, присвяченого громадянському вихованню молодших школярів. Саме цей аспект і буде розглянутий у статті. Метою такого дослідження є аналіз стану громадянського виховання молодших школярів через навчально-виховний процес у сучасній школі.

Загальноосвітня національна школа першого ступеня виконує роль фундаменту, на якому будується вся система громадянського виховання школярів, формування у них любові до рідного краю, України, історичної пам’яті, духовності, національного характеру. Все, що закладається учням у цей період навчання і виховання, сприяє в подальшому успіху формування особистості, її світогляду і загального розвитку. Набуті в школі

першого ступеня особистісної якості, а також знання, вміння і навички не тільки забезпечують основу навчання і виховання підлітків, а й значною мірою визначають якості практичної, громадської та професійної діяльності дорослої людини.

Молодший шкільний вік – це вік, коли закладаються міцні підвалини багатьох якостей особистості, серед яких громадянськість має особливе значення. На жаль, про неї досить часто забувають, вважаючи постановку цього питання передчасною. Однак саме в молодшому шкільному віці дитина набуває різноманітного досвіду, який стає підвалиною цього складного особистісного морально-вольового утворення.

Формуванням в учнів опорних знань, умінь та навичок громадянського характеру передбачається, передусім, створення системи громадянського виховання, в якій була б передбачена єдність урочної та позаурочної діяльності. Така система громадянського виховання дає можливість організувати педагогічний процес, який сприятиме підвищенню його ефективності.

На теперішній час у вітчизняній загальноосвітній школі громадянська освіта та виховання не є окремим навчальним предметом, однак їх окремі аспекти закладено у зміст інших навчальних дисциплін. Передусім вони реалізуються через базові навчальні дисципліни суспільно-гуманітарного циклу (історію, правознавство, літературу, українську та іноземні мови).

Сучасні базові навчальні плани і програми також певною мірою відображають завдання громадянської освіти. Так, для початкової школи в навчальні плани внесено дисципліни "Рідна земля" та "Людина і світ", для середньої- "Людина і суспільство", "Основи правознавства". Відбуваються зміни у плануванні шкільного компоненту. Підготовлено низку навчально-методичних матеріалів, а саме: "Людина і світ" та "Світ, людина і суспільство", "Світ сучасної людини", "Вступ до Політології", "Права людини", "Конституція України і основи правознавства у школі: книга для вчителів", "Практичне право", "Основи громадянської освіти".

Незважаючи на певні позитивні зрушення, перелічені курси не забезпечують повною мірою інтегрований зміст громадянської освіти молодших школярів, не відображають наскрізної ідеї безперервності послідовного процесу реформування демократичних цінностей школярів на всіх ступенях загальноосвітньої школи. Існуюча в нашій державі система освіти недостатньо зорієнтована на формування у молоді демократичних цінностей, виховання.

Цілком зрозуміло, що на понятійному рівні громадянські якості ще не формуються у молодших школярів, але діти цього віку мають деякі уявлення, пов'язані з вічними цінностями та їх антиподами (доброта-жорстокість, чесність-нечесність тощо). У тих школах, де надається увага громадянським цінностям, в учнів виникає пошана до державних та національних символів, до державного гімну України. Зазначені цінності необхідно формувати, насамперед, на рівні моральності батьків та вчителів. Важливим тут є і зміст підручників та дитячої літератури, рекомендованих для молодших школярів (Г.Ващенко, О.Вишневський та інш.).

Результати аналізу Читанок для молодших школярів свідчать, що їх зміст в основному відповідає вимогам формування різноманітних моральних якостей: гуманне ставлення до людей, любов до рідного краю, рідної землі – України, уявлення про вірність, сміливість, героїзм, тощо. Так, тексти, що надають можливість формувати згадані уявлення, у другому класі становить 18 відсотків, а у третьому – 21. Спостерігається тенденція в практиці навчання до збільшення текстів зазначеного спрямування.

У вихованні громадянина велика роль належить початковій школі. Але для того, щоб учитель був спроможний свідомо працювати в цій галузі, йому потрібно чітко уявляти, в чому полягає сутність такого складного особистісного феномена, як громадянськість; як реально може вчитель початкової школи впливати на розвиток у дітей якостей, необхідних свідомому громадянину нової України? [7,17].

У демократичному суспільстві громадянськість розуміється як сукупність складних багатовимірних особистісних якостей, з-поміж яких вирізняються - громадянські чесноти, громадянські знання та готовність брати участь у соціально-політичному житті країни (громадянська участь).

Одним із дієвих факторів формування громадянськості молодших школярів є введення навчального курсу "Я і Україна" [9], яким передбачається створення передумов для усвідомленого сприйняття і засвоєння соціальних та морально-правових норм, історичних, національно-культурних традицій українського народу.

Найважливішим виховним аспектом даного курсу є формування у молодших школярів значущих для українського народу цінностей: патріотизм, державотворчість, соціальна справедливість, первинність духовного щодо матеріального, соборність, природолюбство, людинолюбство, працелюбство, взаємоповага; виховання в дитини власного Я, віри у свої сили, талант, здібності; виховання гуманної, творчої, соціально-активної особистості, здатної бережливо ставитися до природи, світу речей, самої себе, інших людей, розуміти значення життя як найвищої цінності.

Проаналізувавши педагогічний доробок видатних педагогів і науковців із зазначеного питання, ми дійшли висновку, що, ще не знайшли повного висвітлення питання громадянського виховання учнів молодшого шкільного віку. Так, В.Процюк у посібнику "Громадянське виховання школярів: проблеми та педагогічний досвід" [8] починає аналіз системи громадянського виховання з учнів молодшого підліткового віку. Недостатньо з'ясовано основні шляхи підвищення громадянського виховання, зокрема формування у школярів опорних знань про Батьківщину, народ, його культуру і спосіб життя, вмінь і навичок застосування їх на практиці, організація активно-творчої діяльності учнів в позаурочний час. На даний час відсутня діагностика

ефективності громадянського виховання дітей молодшого шкільного віку. Актуальними проблемами організації громадянського виховання школярів є наявність стереотипів минулого, консерватизм вчителів та адміністраторів, відсутність ресурсного забезпечення. Використовуючи кращі здобутки вітчизняного та зарубіжного досвіду проблеми громадянського виховання, вважаємо за доцільне з'ясувати шляхи подолання цих недоліків. Узагальнено вони вміщені в таблиці № 1.

Таблиця 1.

Проблеми організації громадянського виховання в школі та можливі шляхи їх подолання

№	Проблеми	Шляхи подолання
1	Наявність стереотипів минулого	- Просвітницька діяльність - Формування громадянської думки через засоби масової інформації - Активізація роботи з батьками, місцевою громадою
2	Консерватизм вчителів та адміністраторів	- Проведення навчальних семінарів, курсів - Активне залучення учителів до розроблення навчально-методичного забезпечення та його реалізації - Створення мережі ресурсних та інформаційних центрів із громадянської освіти
3	Відсутність ресурсного забезпечення	- Планування бюджетних ресурсів - Залучення альтернативних джерел фінансування (гранти, спонсорська допомога тощо) - Створення навчально-методичного забезпечення відповідних курсів - Адаптація наявної літератури з громадянської освіти

Успішне впровадження громадянського виховання в Україні потребує здійснення таких заходів:

- формування громадської думки про доцільність запровадження громадянської освіти та виховання;
- заснування інформаційного банку науковців, вчителів-практиків, фахівців даного напрямку;
- проведення наукових досліджень в галузі громадянського виховання;
- внесення змін до навчальних планів та програм; напрацювання навчально-методичного забезпечення відповідних курсів;
- перепідготовка вчителів за двома головними напрямками: педагогічні технології та зміст навчання; розробка критеріїв перевірки рівня навченості вчителів та учнів;
- розвиток та підтримка громадських організацій, які спрямовують свою діяльність у даному напрямі;
- організація позакласної та позашкільної діяльності в напрямі формування демократичних цінностей школяра;
- запровадження системи шкільного та учнівського самоврядувань.

Враховуючи історичні умови та сучасну ситуацію в Україні, педагоги мають спрямовувати зусилля на питання національно-громадянської ідентифікації учнів, на подолання у свідомості українських громадян почуття меншовартості, на виховання патріота своєї країни. Громадянин той, хто поважає українську Конституцію, її символи, державну мову, традиції, культуру, культуру інших етносів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акт проголошення незалежності України. //Права людини; Міжнародні договори України, декларації, документи / Упор. Ю.К.Качуренко. – 2-е вид. – К.: Освіта, 1992. – С.12-13.
2. Громадянське виховання школярів: проблеми та педагогічний досвід // Науково-методичний збірник /За ред. В.Процюка. – Рівне, 1999. – 94с.
3. Ігнатенко П.Р., Косарева Н.І. Громадянське виховання учнів в умовах українського державотворення. //Рідна школа. – 1996. - № 3. – С. 20-23.
4. Ігнатенко П.Р., Поплужний В.Л., Косарева Н.І., Крицька Л.В. Виховання громадянина: психолого-педагогічний і народознавчий аспекти. /Навчально-методичний посібник. – К.: Інститут змісту і методів навчання, 1997. – 252с.
5. Караковский В.А. Воспитай гражданина: Записки директора школы.№ 825 г. Москвы. – М.: Просвещение.- 1987. – 142с.
6. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності //Освіта України. – 2000. – № 32. – 9 серпня – С. 2-4.
7. Пономаренко Л. Виховання громадянськості у початкових класах. // Почат. школа. – 2001. – № 3. – С. 17-20.
8. Процюк В.К. Громадянське виховання школярів: проблеми та педагогічний досвід. // Науково-методичний посібник. – Рівне, 1999. – 94с.
9. Я і Україна. Навчальні програми для 4-річної початкової школи. // Почат. школа.– 2001. – № 7. – С. 20-22.

Одержано редакцією 14.02.2003

ЗМІСТ

Передмова.....	4
1. Постоловський Р.М.	5
ЧАСТИНА І. ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.	7
2. Павелків Р.В. Молодший школяр у моральному вимірі міжособистісних відносин.....	7
3. Кіндрат В.К. Формування національної свідомості молодших школярів.....	12
4. Кочкарьова Л.Б. Громадянське виховання молодших школярів.....	17
5. Зубілевич М.І. Формування активної життєвої позиції сучасного підлітка (на прикладі скаутів).....	20
6. Хорошковська О.Н. До проблеми розвитку українського комунікативного мовлення першокласників.....	22
7. Коваль Г.П. Фонетичні знання, уміння та навички у мовно-мовленнєвому курсі початкового навчання української мови.....	24
8. Лещенко Г.П. Мовленнєва компетенція як основний компонент комунікативної україномовної компетенції школярів.....	29
9. Михасюк Т.В. Мовленнєвий розвиток молодших школярів засобами народознавства (на матеріалі народного календаря).....	33
10. Пономарьова К.І. Система лексичних вправ як засіб формування комунікативних умінь молодших школярів.....	36
11. Петрук О.М. Про застосування функціонально-комунікативного підходу під час вивчення граматичного матеріалу.....	39
12. Артемова О.І. Модель розвитку креативного мовлення молодших школярів: теоретичні та практичні аспекти.....	41
13. Шевчук Т.Б. Реалізація лінгвістичного компонента у змісті навчання української мови в початкових класах.....	45
14. Лук'яник Л.В. Етимологічний аналіз як засіб розвитку мовлення.....	48
15. Коченгіна М.В. Пропедевтика складного речення у початкових класах як складова повноцінного мовленнєвого розвитку молодших школярів.....	51
16. Захарчук З.О. Особливості навчання молодших школярів виразно читати.....	54
17. Суржук Т.Б. Диференційоване навчання на уроках читання.....	58
18. Борова В.Є. Логоказка як засіб коригування звукової культури мовлення старших дошкільників і молодших школярів.....	62
19. Маліновська Н.В. Особливості мовної підготовки дітей до школи.....	64
20. Якимчук Р.І. Корекція мовлення першокласників.....	66
21. Прищепя О.Ю. Формування графічних навичок письма у першокласників.....	68
22. Сілков В.В. Теоретико-методичні основи особистісно-зорієнтованого формування поняття числа у молодших школярів.....	70
23. Приймак О.П. Методика вивчення табличного додавання і віднімання з переходом через десяток.....	74
24. Сілкова Е.О. Передумови особистісно-зорієнтованого формування поняття числа у молодших школярів.....	79
25. Гібалова Н.В. Система вправ як засіб диференціації навчання математики в початкових класах.....	82
26. Шутяк В.Г., Шутяк Ж.В. Міжпредметні зв'язки у навчанні молодших школярів (на матеріалі уроків трудового навчання й математики).....	84
27. Шпакова В.С. Врахування вікових особливостей 6-річних першокласників в організації навчальної діяльності.....	88
28. Поніманська Т.І. Формування гуманістичних цінностей у дітей 7-го року життя.....	90
29. Петренко О.Б. Врахування гендерних особливостей молодших школярів у навчально-виховному процесі.....	92
30. Будз М.М. Дитяча музика В.Косенка в естетичному вихованні молодших школярів.....	98
31. Якимчук С.Н. Педагогічні принципи ефективного впливу музики на процес виховання.....	100
32. Рябоконт В.І. Писанкарство на уроках образотворчого мистецтва.....	102
33. Табаровець Л.М. Лінгвістичні засади навчання іноземних мов (початкова школа).....	107
34. Іванова Л.І. Літературна освіта молодших школярів у системі розвивального навчання.....	110
35. Грипич С.Н. Психолого-педагогічні умови морального виховання молодших школярів засобами дитячої літератури.....	112
ЧАСТИНА ІІ. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ДО РОБОТИ В УМОВАХ 4-РІЧНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	117
36. Вашуленко М.С. Перспективи модернізації початкової мовної освіти.....	117
37. Гетманчук Н.О. Комунікативна спрямованість вивчення прийменників у курсі української мови вищої школи.....	122

38. Лесняк Н.В. Мовленнєва практика на заняттях образотворчого мистецтва.....	126
39. Богущ А.М. Підготовка студентів до здійснення наступності і спадкоємності дошкільної і початкової ланок у системі неперервної освіти	129
40. Воробйов А.М. Психологічні особливості пізнавальних процесів молодшого школяра	131
41. Безкоровайна О.В. Педагогічні аспекти гуманізації особистості вчителя в умовах демократизації шкільного життя.....	134
42. Литвиненко С.А. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до соціально-педагогічної діяльності	136
43. Янцур М.С. Профорієнтаційна робота вчителями початкової школи.....	138
44. Михальська В.Р. До проблеми функцій вчителя початкових класів (управлінський аспект).....	142
45. Манжелій Н.М. До проблеми забезпечення наступності між дошкільям і початковою ланкою освіти	145
46. Дичківська І.М. Інноваційна компетентність педагога як показник готовності до впровадження сучасних технологій дошкільної та початкової освіти	147
47. Ярмак Т.М. Інструментальна підготовка майбутнього вчителя музики початкової школи	150
48. Мельник Ю.С. Організація індивідуального навчання в телекомунікаційному освітньому середовищі	152
49. Байбара Т.М. Місце фахової методики у процесі формування педагогічного мислення майбутніх учителів початкових класів	155
50. Можайкіна О.С. Формування особистості неповнолітнього в контексті запобігання протиправної поведінки.....	158
51. Вербець В.В. Соціально-педагогічний моніторинг у навчально-виховному процесі	162
52. Лопухівська А.В. Особливості організації виховної роботи в сільських загальноосвітніх навчальних закладах	164
53. Присяжнюк Н.І. Навчальна домашня робота учнів початкових класів.....	167
54. Трофімчук В.М. Принцип комунікативно-особистісної організації навчальної діяльності у навчанні англійської мови на немовних факультетах.....	170
55. Дуброва А.С. Принцип новизни у комунікативному підході до оволодіння діалогічним мовленням на заняттях англійської мови	171
56. Мороз Л.В. Кушнір Н.В. Особливості перекладу на заняттях з іноземної мови немовних спеціальностей.....	174
Відомості про авторів	176

Наукове видання

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в
закладах освіти

Збірник наукових праць

НАУКОВІ ЗАПИСКИ РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Випуск 26

Заснований в 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.

Редактор збірника наукових праць Коваль Г.П.

Технічний редактор Курченко Н.Б.

Комп'ютерна верстка Хомяк О.Л.

Здано до набору 24.03.2002 р. Підписано до друку 25.04.2003 р.

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.

Ум. друк. арк. 26,83. Обл. вид. арк. 27,23. Замовлення № 18/1. Тираж 100.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31

Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі

Рівненського державного гуманітарного університету

33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 26. — Рівне: РДГУ, 2003. — 170 с.**

ISBN 966 — 7281 — 07 — 7.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки, психології, дидактики, історії педагогіки, методики навчання, виховання, розвитку, трудової та графічної підготовки і профорієнтації дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20